

Skarżyskie schrony z okresu zimnej wojny – zapomniane budowle

PTH oddział w Skarżysku-Kamiennej
Autorzy: Paweł Gębski, Paweł Rzuchowski

Ilość schronów: 60

Ilość miejsc: 6268

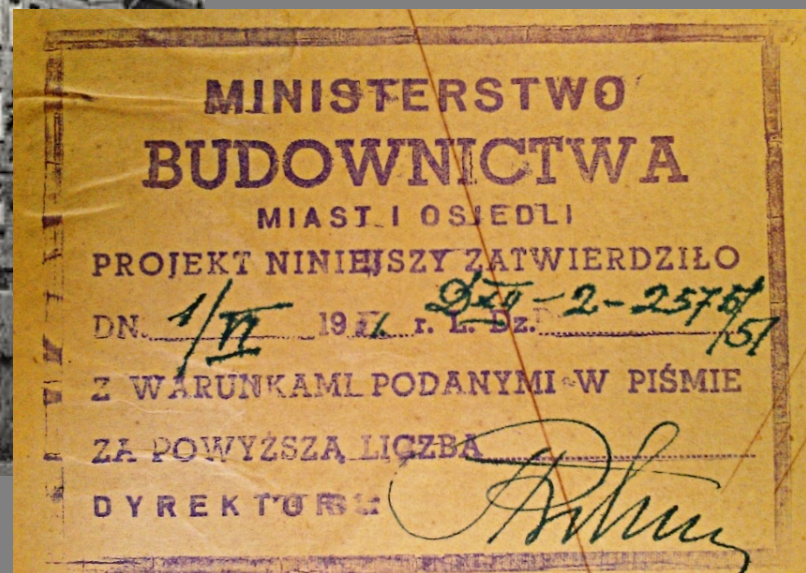
Osiedle modelowe TOPL

Według wytycznych do 50 % obywateli miało szanse przeżyć.

<i>Kubatura</i>	<i>Ilość kondygnacji</i>	<i>Ilość osób przebywających w budynku</i>	<i>Przeznaczenie budynku</i>	<i>Przewidywane pokrycie miejsc w schronie /ach</i>
ponad 4000m3	ponad 2 kondygnacje		mieszkalny	50%
		ponad 250	administracyjny	25%
		ponad 300	szkoły, uczelnie	25%
			przedszkola, żłobki	dla dzieci 100%
				dla personelu 25%
		ponad 100	lecznice zamknięte	dla dzieci 100%
				dla dorosłych 50%
				dla chorych leczonych ambulatoryjnie 25%
				dla personelu 25%

Bezpieczne osiedle ludzi pracujących (Plan Sześćcioletni i Pięcioletni)

Założenia dla modelowego osiedla:

- ✓ schrony;
- ✓ stanowiska dowodzenia (zapasowe stanowiska dowodzenia)[*SD*];
- ✓ wieżowe punkty obserwacyjne [*WPO*];
- ✓ magazyn sprzętu i odkażalników [*MSO*];
- ✓ punkt odkażania odzieży [*POO*];
- ✓ punkt odkażania transportu [*POT*];
- ✓ kąpieliska odkażające [*KO*];
- ✓ stałe punkty pomocy lekarskiej [*SPPL*],
- ✓ punkt pomocy lekarskiej [*PPL*],
- ✓ punkt pomocy sanitarnej [*PPS*];
- ✓ centralny wyłącznik światła;
- ✓ studnie awaryjne;
- ✓ sztuczne zbiorniki wody przeciwpożarowej;
- ✓ skośne dachy.

Jaki schron dla kogo?

Schrony **zakładów pracy** (28 szt.):

- Duże (około 121 m²);
- Zawory przeciwwybuchowe;
- Urządzenia filtrujące powietrze;

Schrony **publiczne** (32 szt.):

- Małe (około 61 m²);
- Słabo wyposażone w środki techniczne;
- Zapewniona większa ilość wody;

Porównanie schronów – wartości RAZEM:

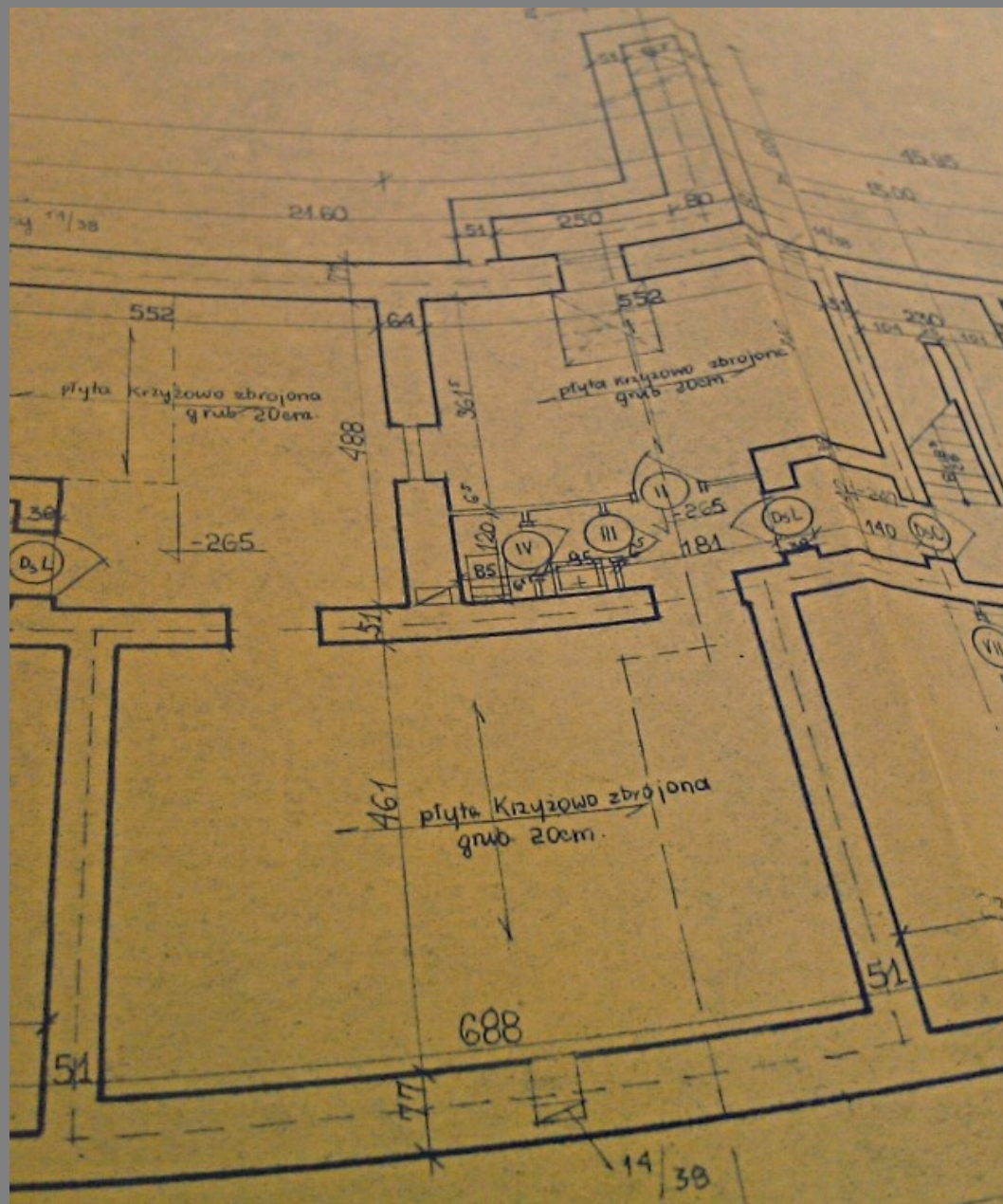
<i>typ schronu</i>	<i>ilość</i>	<i>Powierzchnia użytkowa [m2]</i>	<i>Pojemność [osób]</i>	<i>Ilość drzwi schronowych</i>	<i>Wyjść zapasowych</i>	<i>Ilość czerpni powietrza</i>	<i>Agregat filtrowen tylacyjny</i>	<i>Ilość klap wyiewnych</i>	<i>Ilość zaworów przeciw wybuchowych</i>	<i>Ilość misek klozetowych</i>	<i>Zbiornik wody pitnej [l]</i>
zakłady pracy	28	3374	3669	118	35	86	46	41	22	102	10430
publiczne	32	1952	2599	117	34	29	26	36	0	36	13780

Porównanie schronów – średnie wartości:

typ	ilość	Średnia wytrzymałość stropu [MPa]	Średnia powierzchnia użytkowa [m2]	Średnia pojemność [osób]	Średnia ilość wyjść zapasowych	Średnia ilość czepni powietrza	Średnia ilość agregatów filtrów wentylacyjnych	Średnia ilość klap wywiewnych	Średnia zawór w przeciwybuchowe	Średnia ilość misek klozetowych	Średnia wielkość zbiornika wody pitnej [l]	Średni rok wybudowania
zakłady pracy	28	0,036	121	131	1,25	3,07	1,64	1,46	0,79	4	373	1961
publiczne	32	0,032	61	81	1,06	0,91	0,81	1,13	0,00	1	431	1956

Charakterystyka schronu

Pomieszczenie
zapewniające
bezpieczeństwo
w przypadku
zaistnienia kryzysu
militarnego lub
naturalnego.

Usytuowanie

- Publiczne – pod budynkami mieszkalnymi lub użyteczności publicznej (ZOZ, MCK);
- Zakładowe – wolnostojące, zagłębione w ziemi lub nią przysypane oraz pod budynkami.

Dostęp dla ludzi w odległości około 150 m od ich miejsca zamieszkania lub pracy.

Wyposażenie:

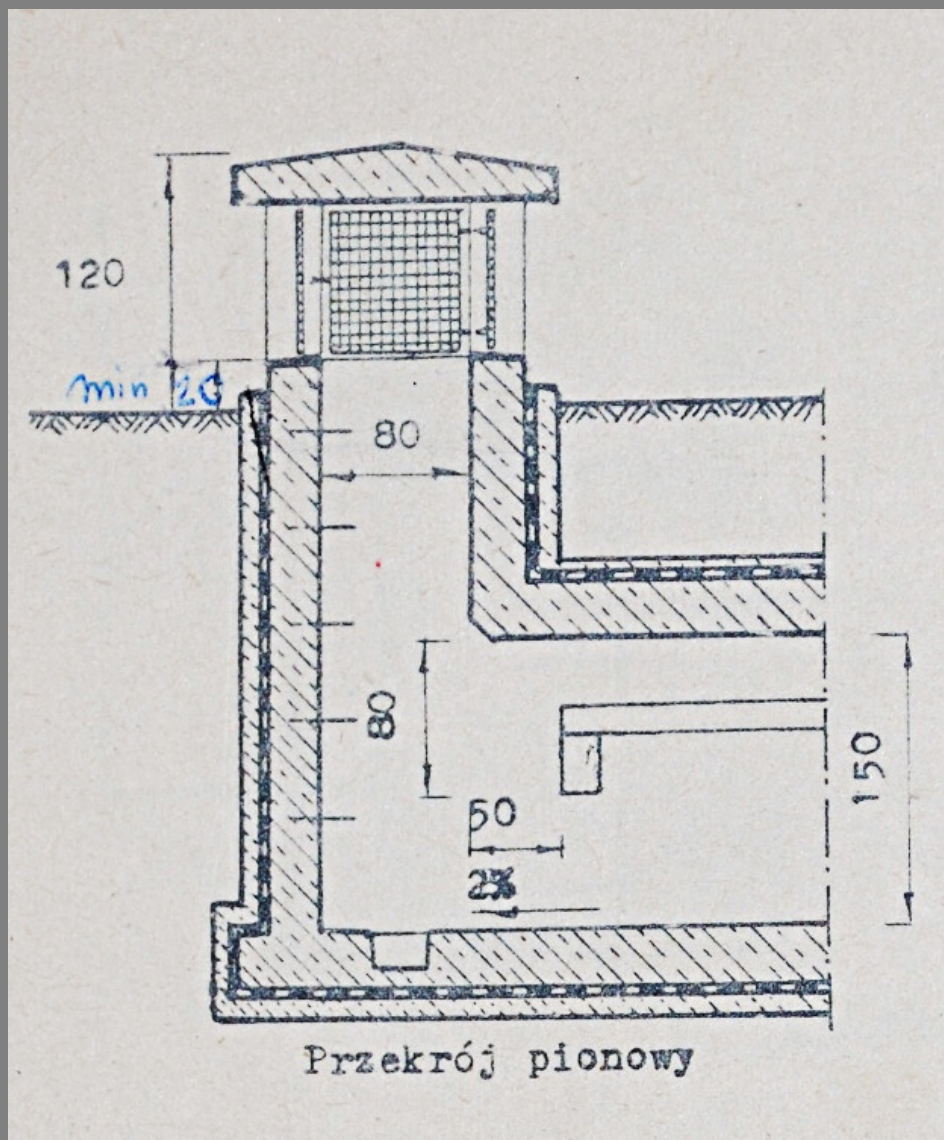
*agregaty
filtrowentylacyjne*

Agregaty prądotwórcze

Wyjścia ewakuacyjne

Drzwi ochronne (betonowe);

Zawory przeciwwybuchowe

Sanitariaty

...suche, tureckie, drewniane...

Łączność

Wnętrza

MCK – z kulturą bezpieczeństwa

W kondygnacji
podziemnej
2 schrony
na 300 osób.

Studnia
głębinowa
i planowany
dookoła park
z hydrantami

Pozostałe schrony

Zakłady zbrojeniowe

Szpital

Poczta

Telekomunikacja

PKP

Stanowisko ogniowe?

Niekompletność materiałów.

TOPL określał, że dokument dot. projektowania
ochronnego jest tajny

„Wykonuje się go 3-ech egz. -biuro, komenda i inwestor. Po ukończeniu budowy osiedla 2 egz. (1 egz. biura i 1 egz. inwestora) należy zwrócić do Komendy TOPL, przy czym egzemplarz inwestora powinien być uzupełniony przez naniesienie stanu faktycznego wykonanej inwestycji.”

Niewiadome są losy tajnych dokumentów dot.
projektowania architektonicznego budowli ochronnych
naszego miasta
(plany architektoniczne częściowo w Archiwum
Państwowym w Kielcach).

Materiały do opracowania zebrano dzięki uprzejmości i pomocy:

Prezydenta Miasta Skarżyska-Kamiennej – p. Romana Wojcieszka
p. Eugeniusza Siewierskiego z Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego
Pracowników WZKiOL Urzędu Miasta Skarżyska-Kamiennej
Dyrektora MCK – p. Krzysztofa Szczygła
Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 5 – p. Renaty Karpety

Część wykorzystanych materiałów pochodzi z Archiwum Państwowego w Kielcach